

Møtedato 27.02 - 01.03.2026
Saksbehandler Arbeidsutvalget
Saksnummer LS3 03.03-25/26
Gjelder Resolusjoner

Vedlegg til saken

1. Akademia tjener på god differensiering

Resolusjoner

Formål

Behandle innkomne resolusjoner.

Sakspresentasjon

En resolusjon er en uttalelse som konkretiserer og supplerer Norsk studentorganisasjons (NSO) politikk på et bestemt aktuelt område. Målet er enten å vedta politikk for å kunne ta stilling til en aktuell sak, støtte andre organisasjoner i en av sine saker eller som bestilling til arbeidsutvalget om at temaet skal jobbes aktivt med og prioriteres.

Det har blitt sendt inn en resolusjon til LS3 innen fristen fra studentparlamentet ved UiO: "Akademia tjener på god differensiering".

Vurdering

Resolusjonen tar opp endringene som er blitt gjort innen institusjonsstrukturen i norsk høyere utdanning. I løpet av de siste om lag 20 år har andelen universiteter gått opp fra fire til elleve og antallet høyskoler er nesten halvert. Overordnet mener arbeidsutvalget at resolusjonen løfter opp en dagsaktuell og viktig sak for NSO, men at løsninger og politikken bør se fremover, fremfor å gå i retning av reversering tilbake til løsninger som var før 2024.

Første kulepunkt - doktorgradsprogrammer:

De fleste av reglene for institusjonenes akkreditering var i 20 år uforandret i perioden frem til 2024. Med akkreditering menes en tredjepartsgodkjenning som bekrefter at en virksomhet (eksempelvis universiteter) har nødvendig kompetanse og oppfyller spesifikke internasjonale standarder.

Kulepunktet vurderes til å endre på NSOs holdning til spørsmålet, om det som tidligere ble omtalt som en særnorsk ordning med krav om fire doktorgradsprogrammer for universiteter. Det argumenteres fra forslagsstiller om at en gjeninnføring av kravet vil: *“sikre at universitetsstatus gis til institusjoner med bred og robust forskningskapasitet”*.

Høsten 2024 kom det forslag i å gjøre endringer i forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning (studiekvalitetsforskriften). Dette på bakgrunn av en ekspertgruppes forslag i 2022-2023 om å endre på kravet om antallet doktorgradsprogrammer som kreves for å bli universitet. Forslaget var å endre fra fire til minst ett. [Ekspertgruppe foreslår nye regler for å bli universitet - regjeringen.no](#) Det ble da vurdert at kravet om fire doktorgrader *“ikke nødvendigvis stimulerer til strategisk utvikling av institusjonene, eller til diversitet i sektoren”*.

Basert på anbefalingene og høringsnotatet, valgte NSO å slutte seg til dem. Argumentasjonene fra departementet om endringene i kravene om doktorgrad for universiteter, er omtalt nærmere i kapittel 4: [høringsnotat-forslag-til-endringer-i-forskrift-om-kvalitetssikring-og-kvalitetsutvikling-i-hoyere-utdanning-studiekvalitetsforskriften.pdf](#)

Andre kulepunkt – utvikling av egen profil:

Kulepunktet omtaler at høyskoler, vitenskapelige høyskoler og universiteter bør utvikle tydelige profiler og selvstendige oppdrag. Punktet vurderes til å være i tråd med førende nasjonal politikk, signaler fra Regjeringen og institusjonenes egen utvikling av studieportefølje og profil. Eventuelt bør kulepunktet nærmere konkretiseres.

Innstilling

Resolusjonen innstilles avvist.

Akademia tjener på god differensiering

Innsendt til LS3 25/26 av UiO

Utviklingen i høyere utdanning de siste årene har bidratt til en mindre tydelig grense mellom universiteter og høyskoler. Tidligere var sektoren preget av komplementære roller, der høyskolene hadde et primært profesjons- og arbeidslivsorientert oppdrag, mens universiteter og forskerutdanninger var innrettet mot fri og langsiktig forskning. I dag kombinerer stadig flere universiteter disse oppgavene, noe som skaper et mer homogent institusjonslandskap.

I offentlig styringsdokumenter, blant annet Meld. St. 19 (2020-2021) og Meld. St. 14 (2024-2025), uttrykkes det forventninger om at universiteter skal levere utdanninger og forskningsutdanninger som i større grad er arbeidslivsorienterte. Utviklingen innebærer en dreining mot tydelig markedsorientering, der institusjonenes prioriteringer i økende grad tilpasses eksterne behov. Tendensen kommer særlig i uttrykk i regjeringens tildelingsbrev (2026) til universitetene, hvor både arbeidsliv og næringsliv gis sterkere prioritet, samt de utdanningen regjering ser på som "relevant".

Denne utviklingen påvirker også organiseringen av forskerutdanningen. Doktorgradsprogrammer strekkes så langt som mulig for å dekke institusjonens samlede faglige virksomhet, fremfor at det utvikles flere programmer med tydelig avgrensning og indre faglig sammenheng.

Parallelt har stadig flere høyskoler søkt universitetsstatus. Dette har bidratt til økt konkurranse om både status og ressurser, ofte på bekostning av tydelig og funksjonelt skille mellom institusjonstypene. Når målet om universitetsstatus vektlegges sterkt, kan det redusere sektorens differensiering og de ulike delenes egenart.

Et velfungerende utdanningssystem forutsetter institusjoner med tydelige profiler og komplementære roller. Å bevare og styrke forskjellene mellom sektorens ulike nivåer kan bidra til høyere kvalitet, både i forskning og utdanning.

Norsk studentorganisasjon mener derfor at:

- NOKUT bør stille strengere krav til akkreditering som universitet. Det bør stilles krav om fire doktorgradsprogrammer, i motsetning til dagens krav om ett. Dette vil sikre at universitetsstatus gis til institusjoner med bred og robust forskningskapasitet.

- De ulike nivåene i høyere utdanning bør styrkes på egne premisser. Høgskoler, vitenskapelige høgskoler og universiteter bør utvikle tydelige profiler og selvstendige oppdrag. Et differensiert system med klare roller bidrar til bedre kvalitet enn et ensrettet system der alle institusjoner presses i samme retning.